

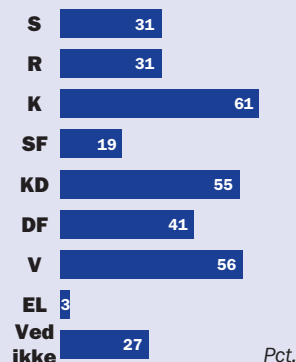
Vælgerne er klar til skattelettelser, viser ny meningsmåling – Men samtidig vil de gerne betale mere i skat for en forbedring af sundhedsvæsenet, skolerne og ældreplejen – Investeringer i miljøet vækker til gengæld ikke deres begejstring – Folks individuelle interesser spiller overraskende stor rolle for deres opfattelse af, hvordan skattekrone skal bruges, påpeger valgforsker – Mandag Morgen kortlægger danskernes selektive velfærdsprofil

Danskerne betaler gerne for blød velfærd

MM | Vækstplan

Vælgere for hvert enkelt parti, der støtter skattelettelser, pct.

Hvor enig er du i, at skatten skal sænkes, fordi det kan styrke væksten i samfundet ...?¹

Figur 1: De borgerlige partiers vælgere, støtter skattelettelser, mens vælgerne på venstrefløjnen er mere skeptiske.

Note¹: N=1014.
Kilde: Ugebrevet Mandag Morgen og Zapera.

REGERINGEN, OPPOSITIONEN og vismændene taler for skattelettelser. Statsministeren ønsker at styrke Danmarks grønne profil, og oppositionen bakker ham op. Samtidig anbefaler regeringens ekspertudvalg milliardinvesteringer i nye sygehuse. Men hvad synes danskerne om de tre store dagsordner? Hvad mener de, at deres skattekrone bør gå til?

Det korte svar er, at et flertal ønsker sig skattelettelser. Frygten for, at finanskrisen vil føre til en hård opbremsning i økonomien, har skabt lydhørhed for budskabet om, at en skattesænkning kan opretholde forbruget, så dampen på de samfundsøkonomiske kedler holdes ved lige. 39 pct. af vælgerne erklærer sig enige i det synspunkt, mens 31 pct. er uenige. Se figur 1.

Det viser en ny stor vælgerundersøgelse af danskernes holdning til velfærdssamfundet, som meningsmålingsinstituttet Zapera har gennemført for Ugebrevet Mandag Morgen blandt 1.014 borgere over 18 år i perioden 10.-14. november.

Men ønsket om skattelettelser betyder ikke, at danskerne drosler ned på ambitionerne om øget velfærd. De er endda parate til at betale mere i skat, hvis pengene går til netop deres favoritområder. Se figur 2.

Investeringer i bedre sundhed topper danskernes ønskeliste. Hele 66 pct. af vælgerne er villige til at acceptere en højere trækprocent, hvis det kan højne kvaliteten i sundhedsvæsenet. Så regeringens plan om at give 15 milliarder kr. til nye sygehuse vil givetvis være populær. Og også på klassiske velfærdsområder som ældrepleje og det sociale system er vælgerne parate til at trække i spenderbukserne.

Omvendt får statsministeren ikke opbakning til sine grønne planer. 45 pct. af vælgerne er uvil-

lige til at betale mere i skat for miljø- og klimapolitikken. Statsministerens vision om at gøre Danmark til en frontløber på klimaområdet er med andre ord i modvind. "Han får en stor udfordring med at overbevise vælgerne om, at miljø og vækst skal gå hånd i hånd. Det er nemmere at få vælgerne opbakning til opprioritering af konkrete kernevelfærdsydelser, der påvirker deres dagligdag, end at få folk til at betale mere i skat til abstrakte, værdipolitiske spørgsmål, der først får virkning om flere år ud i fremtiden," siger valgforskeren Kasper Møller Hansen, lektor ved Københavns Universitet.

Uenighed hos borgerlige vælgere

Selvom et flertal af befolkningen erklærer sig parate til at betale mere i skat for forbedringer på de klassiske bløde velfærdsområder, viser undersøgelsen, at spørgsmålet splitter regeringens vælgere. Et flertal af Venstre-vælgere siger nej til at betale højere skat til sundheds- og ældreområdet, mens mere end halvdelen af de konservative vælgere gerne vil betale ekstra for et bedre sundhedsvæsen og ældrepleje.

Professor ved Aalborg Universitet Jørgen Goul Andersen er lidt overrasket over resultatet, fordi de konservative vælgere i de senere år har været mest optaget af skattespørgsmålet. Men ifølge Goul Andersen er det konservative bagland måske på vej tilbage til et klassisk konservativt synspunkt fra årene omkring 1990, hvor de konservative var mere tilbøjelige end Venstre til at mene, "at sygehuse og ældrepleje skal være i orden, og det er et område, man gerne vil betale for". På de bløde velfærdsområder ligger de konservative således tættere på Dansk Folkepartis vælgere end på regeringspartnerens.

Venstre-vælgerne står derfor ret alene sammen med Liberal Alliances vælgere i deres manglende vilje til at betale mere i skat for disse velfærdsgoder, for også en klar overvægt af venstrefløjens vælgere ønsker at forbedre sundhedsvæsenet og ældreplejen.

Samtidig viser undersøgelsen, at spørgsmålet om, hvordan Danmark skal finansiere de øgede udgifter til fremtidens ældre, vil skabe en række dilemmaer i prioriteringen velfærdsstatens serviceydelser. Et flertal på 51 pct. erklærer sig uenige i, at politikerne burde hæve pensionsalderen, og hele 58 pct. siger nej til at fjerne efterlønnen. En højere folkepensionsalder var ellers et af de centrale forslag i det udspil, som regeringens arbejdsmarkedskommission kom med for to måneder siden.

På den anden side siger 52 pct. af vælgerne, at de ikke vil betale mere i skat for stigende udgifter til efterløn og pension – selv blandt socialdemokratiske vælgere er den tendens klar. Og samtidig er vælgerne ikke helt afvisende over for at lave nye prioriteringer på ældreområdet, for 48 pct. mod 26 pct. er enige i, at velstillede pensionister med høj pensionsopsparing fremover ikke skal have gratis ydelser fra det offentlige. Så i takt med at de demografiske udfordringer vokser, vil kampen om, hvordan prisen skal betales, spidse til.

Når man i tidligere valgundersøgelser har spurgt vælgerne om de stemmer ud fra private eller samfundsmæssige hensyn, svarer de over en bred kam, at de stemmer ud fra de almene samfundsinteresser. Men den nye Zapera-undersøgelse viser en klar tendens til, at folk stemmer ud fra egne særinteresser. De ældre vælgere er meget mere villige end de unge vælgere til at betale ekstra i skat for bedre sundhedsvæsen og ældrepleje, mens de yngre vælgere er positive over for støtte til daginstitutioner, skoler og kollektiv trafik. "Det overrasker mig, hvor meget vælgerne fokuserer på egennytte og stemmer ud fra segmenterede og individuelle interesser frem for samfundsmæssige overvejelser," siger Kasper Møller Hansen.

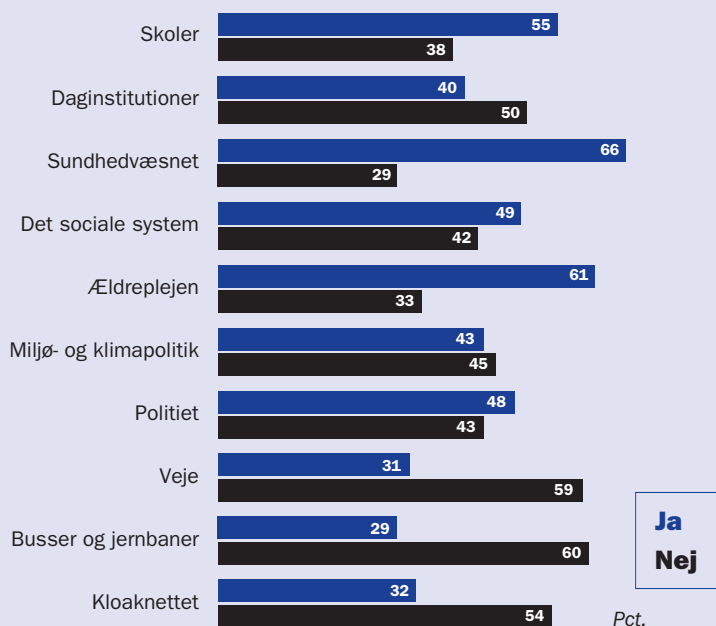
Klimalige gyldighed

Vælgerne modstand mod at betale for klima og miljøtiltag kan virke overraskende. En meningsmåling, som Mandag Morgen foretog i 2007, viste nemlig, at 64 pct. af danskerne syntes at, der bliver sat for få offentlige midler af til området. Vælgerne ser med andre ord ud til at have ændret holdning – i alt fald er der ikke et flertal, som vil betale mere i skat for miljøets skyld. Det mest

MM | Selektivt skatteflertal

Differentieret velfærdsmodel, pct.

Er du villig til at betale mere i skat til forbedringer af velfærdssamfundet inden for følgende områder ...?*

Figur 2: Selvom et flertal af danskerne ønsker skattelettelse for at stimulere væksten, er der samtidig et flertal, som vil betale mere i skat for at forbedre skolerne, sundhedsvæsenet og ældreplejen.

Note¹: N= 1014.

Kilde: Ugebrevet Mandag Morgen og Zapera.

overraskende er at holdningsændringen kommer i en tid, hvor klimaet står højt på den politiske agenda på den globale politiske scene såvel som på Christiansborg.

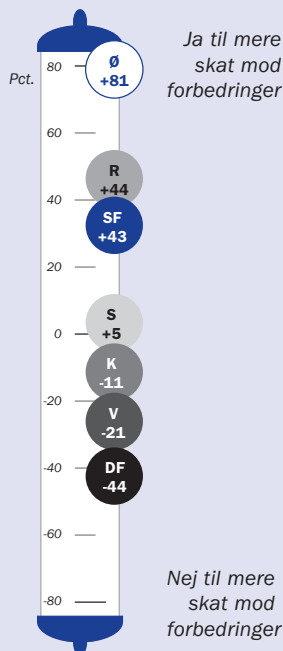
Hvis den brede skepsis over for klimainvesteringer holder, kan det blive en udfordring for partierne bag en skattereform at forklare vælgerne, at de skal betale mere i miljø- og energifgifter som led i en skatteomlægning.

Især regeringspartierne står med et problem. Hele 59 pct. af Venstres vælgere siger nej til det at betale mere i skat for miljøets skyld. Det viser, at Anders Fogh Rasmussen og klimaminister Connie Hedegaard kan få svært ved at overbevise deres vælgerbagland om, at kampen mod de globale klimaforandringer også kræver adfærdsmæssige ændringer og vilje til at betale regningen for omstillingen af økonomien til lavere CO₂-emissioner. Oppositionspartier som De Radikale og SF får en langt nemmere opgave, for to ud af tre af deres vælgere er villige til at betale mere i skat for at forbedre miljø og klima. Se figur 3.

Regeringens planer om at sætte flere skattekrone af til infrastruktur, kollektiv trafik og kloaknet hænger tæt sammen med klimaspørgs-

MM | Klimatermometer

Vælgere, der er villige til at betale mere i skat til miljø- og klimaforbedringer, minus vælgere, der ikke ønsker at betale mere, pct.

Figur 3: Et flertal af borgerlige kernevælgere vil ikke betale mere i skat til klima- og miljøforbedringer, mens der er et klart flertal blandt Radikales Venstres, SFs og Enhedslistens vælgere. Socialdemokraterne er mere lunkne, og kun en lille overvægt siger ja til at betale mere i skat for klimaets skyld.

Kilde: Ugebrevet Mandag Morgen og Zapera.

målet. Men også her viser vælgerne sig fra den uvillige side. Hele 60 pct. vil ikke betale mere i skat for at forbedre den kollektive trafik, busser og jernbaner. Og selvom kloaknettet er nedslidt og kan blive udsat for større belastning i de kommende år, når klimaforandringerne tager til, er det heller ikke et område, der finder plads i vælgerens hjerter. 54 pct. er uvillige til at investere i et bedre kloaknet, selvom flere ekspertrapporter advarer om, at de danske kloakker er for små til at klare større regnskyl og dermed kan påføre husejerne store ekstra udgifter.

Regeringen har planer om at fremlægge en større plan for milliardinvesteringer i ny infrastruktur, og for nylig anslog Foreningen af Rådgivende Ingeniører i rapporten "State of the Nation", at der skal investeres op imod 105 milliarder kr. i infrastrukturen, hvis miljøproblemerne og trængselsproblemerne på vejene skal løses. Men et markant flertal af danskerne siger nej tak til at betale regningen. Det eneste skattereformsparti, som vil få let ved at overtale sine vælgere i den sag, er De Radikale.

De socialdemokratiske vælgere er derimod lunkne over for den type investeringer. De vil hellere betale for bedre sundhed, ældrepleje, skoler, daginstitutioner, politi og sociale systemer end for kloakering, veje og kollektiv trafik.

"De radikale er langt højere oppe på den værdipolitiske skala i klimadebatten, mens de socialdemokratiske vælgere stadig er placeret i den traditionelle fordelingspolitik," siger Kasper Møller Hansen.

Finanskrisen hæmmer skattelever

Men selvom dagsordenen på Christiansborg i bl.a. klimasagen stadig er ude af trit med vælgerens præferencer, kan både vælgere, eksperter og politikere blive enige om en ting: Det er tid til skattelettelse.

Meningsmålingen kommer, netop som skattedebatten igen er blusset kraftigt op. Der er nu kun to måneder til, regeringens skattekommission den 1. februar skal komme med en rapport om, hvordan skatten på arbejdsindkomst skal nedsættes. Og de økonomiske vismænd anbefaler i deres nye halvårsrapport, at der laves en skattereform med en sænkning af marginalsatserne og en forøgelse af beskæftigelsesfradraget. De har opstillet tre modeller, der indebærer en lempelse af indkomstskatterne på mellem 15 og 25 milliarder kr. Flere erhvervsorganisationer har længe efterlyst en mærkbar skattenedsættelse, og selv SF, Socialdemokratiet og LO har i den seneste tid åbnet op for en nedsættelse af

de høje marginalsatser.

Der er tale om et regulært holdningsskifte hos vælgerne, mener professor ved Aalborg Universitet Jørgen Goul Andersen. "Så sent som i 2006-2007 løb et flertal af danskerne skrigende væk, når man i meningsmålinger spurgte dem, om de ville vælge skattelettelse frem for mere offentlig velfærd. Selv hos de konservative var der flertal for velfærd frem for skattelettelse," siger han. "Men italesættelsen af behovet for skattelettelse, der har fået støtte fra alle sider og selv fra SF og Socialdemokratiet, har bidraget til at ændre folks holdninger noget."

I det grundlæggende valg mellem skattelettelse og velfærd har der siden 1998 været et klart flertal for velfærden. Og da regeringen i august 2007 præsenterede sin kvalitetsreform, var der 51 procentpoint flere, der ønskede serviceforbedringer frem for at ønske skattelettelse. Holdningen var, at velfærd og skattelettelse udelukkede hinanden. Socialdemokraterne forsøgte endda at vinde sidste valg på det budskab. De tabte som bekendt, og nu tyder meget på, at hele forestillingen om, at man ikke både kan få i pose og sæk, er på retur. Finanskrisen ser ud til at have flyttet vælgerne. Nu er lavere skat pludselig blevet en forudsætning for velfærden.

"Meget tyder på, at der er blødt en del op på holdningerne, fordi næsten alle partier taler med én stemme. Og den økonomiske krise kan yderligere forstærke den tendens. Indtil for en måned siden begrundede man skattelettelse med økonomisk overophedning og mangel på arbejdskraft, men i de næste måneder vil vi se en begrundelse med økonomisk afmatning og behov for at stimulere efterspørgslen. En sådan argumentation for permanente skattelettelse fik man solgt til vælgerne i 2003, og det kan måske lade sig gøre igen," vurderer Jørgen Goul Andersen.

Selvom det kan lyde som økonomisk snusfornuft at bruge skatteinstrumentet som medicin mod krisen, er det langtfra indlysende at pege på denne løsning. I tidligere kriser har det i høj grad været offentlige investeringer og anlægsprojekter, der har skullet afbøde stødene fra økonomiens nedture. Men vælgerens modstand mod store infrastrukturprojekter viser, at denne klassiske kur ikke har så stor opbakning. En mulig forklaring på dette tankeskift kan være, at regeringens kulturkamp og ambitioner om at få danskerne med på klassisk borgerlige ideer, som at pengene ligger bedst i borgernes lommer, er ved at slå igennem.

MM

Bjarke Møller | bjm@mm.dk